

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum ingekomen vragen : 28 juli 2022

Datum GS-besluit : 6 september 2022

Vragen nr. 70

Vragen van **mw. J.M.E. de Groot** (SP) over het stopzetten van de zusterrelatie met de Chinese provincie Shandong.

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 28 juli 2022 door het lid van Provinciale Staten, **mw. J.M.E. de Groot** (SP), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

Op 14 december 2020 diende de SP (samen met OSNH) een motie in die opriep het volgende te besluiten:

- met een voorstel te komen waarin wordt toegewerkt naar het opzeggen van de de zusterrelatie met de provincie Shandong dan wel naar het bevroren van deze zusterrelatie totdat de mensenrechten in China weer gerespecteerd zullen worden;
- dit als zodanig de Chinese provincie Shandong onder de aandacht te brengen;
- dit betreffende voorstel aan PS voor te leggen uiterlijk 31-3-2021.

De motie werd verworpen.

Op 23 juli 2021 diende de SP schriftelijke statenvragen in, waarin gevraagd werd naar de voortgang van de beëindiging dan wel herdefiniëring van de zusterrelatie met Shandong. Een en ander naar aanleiding van een mondelinge terugkoppeling van de Commissaris van de Koning in het presidium van 12 april 2021. In het presidium werd onder meer gemeld: "De Commissaris van de Koning heeft een gesprek gevoerd met het ministerie van Buitenlandse zaken, onder wie de Mensenrechtenambassadeur. Het ministerie zorgt voor kennisuitwisseling en informatievoorziening over China aan regionale en lokale overheden. Mensenrechten worden via de Europese Unie bij China onder de aandacht gebracht. De effecten van het opzeggen van de zusterrelatie zijn niet te overzien. De lijn van het ministerie is momenteel dat het belangrijk is om de dialoog open te houden waar het kan en mogelijk is en de relatie met China in stand te houden." Ook werd gemeld: "Wij nemen met een kritisch-constructieve houding het advies van het Ministerie van Buitenlandse Zaken over en hebben besloten geen verdere stappen te ondernemen in het herdefiniëren ofwel stopzetten van deze zusterrelatie."

Op 31 augustus 2021, de datum van beantwoording van de schriftelijke statenvragen van de SP, was u blijkbaar van mening dat u geen taak had in het aankaarten van de mensenrechtensituatie in China, maar dat u dat graag aan anderen (de Europese Unie en het Rijk) overliet. Dat u nog steeds niet bereid bent om de mensenrechtensituatie in China aan te kaarten blijkt ook uit uw brief van 7/11 juli 2022, waarin u weliswaar de zusterrelatie beëindigt, maar als reden aanvoert: "Our last

visit to your Province has been 8 years ago. In the meantime the world has changed considerably. The Province of Noord-Holland has shifted her international policies, changing from a country-based economic policy towards a more task oriented policy. This change involves the importance of several global challenges and means that we exchange activities on regional and national level with a European emphasis." Over de mensenrechtenschendingen in China wordt in uw brief aan de Governor of Shandong met geen woord gerept. Dat vinden wij een gemiste kans. Immers, de reden van de SP om u opdracht te geven de zusterrelatie met Shandong te beëindigen was de mensenrechtensituatie in China.

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

Vraag 1:

Zoals u weet worden de mensenrechten in China met voeten getreden. Wij brachten u meerdere malen de schendingen van mensenrechten in Xinjiang, Tibet en Hongkong onder de aandacht. Waarom hebt u in uw brief van 7 juli 2022 zorgvuldig vermeden om het over de mensenrechten in China te hebben? Kunt u ons van een uitgebreide uitleg voorzien?

Antwoord 1:

Zoals u beschrijft in uw inleiding hebben wij besloten om de zusterrelatie met Shandong constructief – kritisch te bekijken. In de periode tussen ons laatste contact met Provinciale Staten over dit onderwerp en de brief die wij op 7 juli jl. hebben verstuurd is er meermaals ambtelijk contact geweest met vertegenwoordigers van het Rijk over de Noord-Hollandse zusterrelatie met Shandong. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken hebben wij geconsulteerd over de sluimerende relatie en onze gewijzigde inzet op internationaal vlak. Deze gesprekken hebben geleid tot een nieuw besluit waarin we de zusterrelatie met Shandong hebben beëindigd.

Tijdens het aangaan van onze zusterrelatie met de provincie Shandong waren de schendingen van mensenrechten in China reeds bekend. De zusterrelatie met Shandong zijn we vanuit economische overwegingen aangegaan, en we hebben hier in de periode 2006-2014 actief gebruik van gemaakt. We hebben diverse ondernemers geholpen om voet aan de grond te krijgen in deze regio. De brief waarin wij de relatie beëindigen richt zich op de afspraken die wij in de MoU in 2006 hebben gemaakt. Wij kijken momenteel anders naar internationale samenwerking en in de gesprekken met het Rijk is besproken op welke wijze deze samenwerking met Shandong formeel afgerond kon worden. Dit heeft geleid tot de brief aan de provincie Shandong waarin we onze formele relatie stopzetten.

Vraag 2:

In uw brief van 7 juli 2022 aan de Governor of Shandong geeft u te kennen dat de provincie Noord-Holland de zusterband verbreekt omdat u overgaat van een 'country-based economic policy' naar een 'more task oriented policy'. Kunt u uitgebreid beschrijven wat u daarmee precies bedoelt?

Antwoord 2:

Op 10 november 2020 hebben wij de Leidraad voor Internationale Zaken vastgesteld (1514327/1514331). Deze leidraad hebben wij ook met u besproken in de Commissie EFB van 30 november en zorgt voor een uniforme afweging bij het aangaan en uitvoeren van internationale activiteiten van onze organisatie. Om scherpe keuzes te kunnen maken in onze internationale activiteiten is gekozen om een selectie te maken in provinciale opgaven die internationaal relevant lijken in plaats van ons te richten op algemene economische relaties aangaan met specifieke

provincies en/of landen. Dus kijken we vanuit de door ons geselecteerde opgaven naar niet alleen nieuwe maar ook bestaande samenwerkingsovereenkomsten.

Vraag 3:

De zusterband tussen Noord-Holland en Shandong bestond sinds 1996. In 2006 werd de band aangehaald met de ondertekening van een zogeheten Memorandum van Overeenstemming door commissaris Harry Borghouts en zijn ambtgenoot Han Yuqiang. De relatie bestond voornamelijk uit economische samenwerking in de vorm van handelsmissies over en weer. Heeft Noord-Holland nog dergelijke economische samenwerkingsverbanden met andere landen/provincies in de wereld? Als dat het geval is, om welke landen/provincies gaat het? Hebt u in beeld hoe de mensenrechten in die landen/provincies worden nageleefd? Zijn er economische relaties met landen/provincies die ook de mensenrechten niet respecteren? Zo ja, om welke landen/provincies gaat het dan?

Antwoord 3:

De Provincie Noord-Holland heeft in het verleden ook relaties gelegd met

- ▣ de provincie Kyonggi (1995) in Zuid-Korea
- ▣ de prefectuur Niigata (1997) in Japan.

De relatie met bovenstaande regio's zijn verwaterd, er is geen actief contact meer sinds 2002.

In april 2018 heeft de Provincie Noord-Holland een 'declaration of friendship' ondertekend met Wales.

Naar aanleiding van een recent bezoek aan de regio Murcia is er een 'Letter of Intent' aanstaande met deze Spaanse regio.

Met laatstgenoemde regio's zal op inhoud worden samengewerkt die past binnen de kaders van de Leidraad voor Internationale Zaken en van de Europastrategie. Bij een dergelijke inhoudelijke samenwerking past geen uitgebreide analyse over de mensenrechten status van deze regio's. Evenmin wordt door deze landen een uitgebreide analyse over mensenrechtenschendingen in Nederland uitgevoerd. Overigens is ons beeld dat in deze regio's geen sprake is van mensenrechtenschendingen.

Vraag 4:

In uw brief van 7 juli 2022 verwijst u naar een verandering in het beleid voor internationale samenwerking. Die wordt voortaan vooral gezocht in Europese regio's en landen. Er zijn echter ook landen binnen de Europese Unie waar men het niet zo nauw neemt met mensenrechten. We verwijzen naar, bijvoorbeeld, de ondermijning van de rechtsstaat in Polen en Hongarije¹. In hoeverre hebt u aandacht voor de rechtsstaat in de diverse Europese landen, met name Polen en Hongarije, als u daar een internationale betrekking mee aangaat? Heeft de provincie Noord-Holland internationale betrekkingen met (provincies in) de Europese landen waar het slecht gesteld is met de rechtsstaat? Zo ja, welke betrekkingen hebt u zelf met deze landen/provincies? En welke betrekkingen hebt u met deze landen/provincies via het IPO/ Huis van de Nederlandse provincies? Kunt u deze betrekkingen uitgebreid beschrijven?

Antwoord 4:

¹ <https://nos.nl/artikel/2436561-commissie-uit-weer-grote-zorgen-over-rechtsstaat-in-polen-en-hongarije>

Nee, we hebben geen directe betrekkingen met genoemde landen / regio's waarvan u stelt dat het slecht gesteld is met de rechtsstaat.

Vraag 5:

Deelt u de mening van de SP dat handel en economie altijd in het belang van mensen (mensenrechten, gezondheid, leefbaarheid) en natuur moeten werken? Graag een toelichting.

Antwoord 5:

Het uitgangspunt van ons economisch beleid is dat economische ontwikkeling geen doel op zich is maar ten dienste staat van welvaart en welzijn van onze inwoners. In dat kader heeft de provincie in de leidraad voor internationale zaken aangegeven welke afwegingen worden gemaakt bij het aangaan van internationale samenwerkingen. Hierbij is de inhoud leidend.

Vraag 6:

Bent u bereid om alsnog aan de Governor of Shandong per brief mee te delen dat u de zusterrelatie beëindigt vanwege de schending van mensenrechten door China? Zo nee, kunt u ons meedelen waarom u niet bereid bent dit onderwerp in een brief aan de Governor of Shandong aan te kaarten? In het geval dat u deze brief alsnog gaat sturen, wilt u ons hiervan dan een kopie zenden?

Antwoord 6:

Nee, het schenden van mensenrechten keurt de provincie categorisch af. De mensenrechten waren echter geen onderdeel van de Memorandum of Understanding die de basis vormt in de relatie met Shandong. Wij zeggen deze relatie nu op inhoudelijke gronden op omdat de afspraken met Shandong niet meer in lijn zijn met de onze internationale kaders ter zake. De mensenrechten hebben in deze inhoudelijke beoordeling geen rol gespeeld en worden daarom ook niet genoemd in de brief.